

Călătoria panoramică prin lumea liedului românesc contemporan a făcut alte popasuri în universul creator al unor compozitori precum Paul Rogojină, din a cărui creație am ascultat *Ecou* și *Statuie*, două miniaturi vocale concise și complexe, Andrei O. Popescu, inventiv și sugestiv în *Trecător*, *Doar lui* și *Cearta cu haosul* din ciclul *Lieduri românești*, sau Dan Bălan, pe care l-am putut redescoperi în *Își schimbă vremea vechiului strai* și *Veniră ai verii vestitori*, două prime audiții absolute din ciclul *Imagini*, în care se remarcă acea unitate vers-melos cu nuanțe de cântec românesc specifică pieselor compozitorului.

În ultima parte a recitalului am aplaudat o Bianca Manoleanu versatilă, care a trecut cu ușurință din registrul profund al lucrărilor de până în acel moment la ironia și umorul fin al opusurilor din final, unde pe lângă calitățile muzicale am putut remarca și intuiția teatrală a sopranei. Mai întâi am savurat inventivitatea uneori chiar excentrică a muzicii lui Darie Nemeș Bota din *Frânturi în-bucate*, unde imaginația publicului este provocată să exploreze, cu ajutorul unei linii melodice minimaliste, în manieră ironică, modul în care astăzi bucatele conțin diverși compuși chimici și nu numai. Finalul a aparținut ciclului *Zoongs op. 181* compus de Liviu Dăncănu (recent trecut la cele veșnice), în care cele zece miniaturi cu alură anecdotică pline de umor fin, prezintă diverse animale și păsări într-o cheie veselă ce amintește într-o oarecare măsură de lumea schițelor lui Caragiale.

Asemenea altor apariții ale acestora, Bianca și Remus Manoleanu au impresionat și în acest periplu prin lumea liedului contemporan românesc, prin modul în care își pun amprenta personală pe fiecare partitură în care vocea și pianul se contopesc într-un discurs unitar din care răzbat trăiri și sentimente reale, autentice.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Ansamblul Ad-Hoc

De 13 ani, neîntrerupt, în ultima lună a toamnei, se desfășoară la București Festivalul Internațional Meridian, festival care antrenează deopotrivă compozitori, interpreți, critici muzicali dar și un public meloman, interesat de cunoașterea și înțelegerea muzicii contemporane. În perioada 6 - 12 noiembrie 2017, zilnic au avut loc câte trei evenimente artistice, la care se adaugă masterclass, workshop, lansări de partituri și discuri.

Printre invitați s-a aflat Ansamblul de muzică contemporană Ad-Hoc al Academiei de Muzică Gheorghe Dima din Cluj-Napoca, prezent și la precedentele ediții ale Festivalului Internațional Meridian. Programul concertului susținut de Ansamblul Ad-Hoc, dirijat de Matei Pop, în seara zilei de 11 noiembrie 2017, la Universitatea Națională de Muzică București - Sala George Enescu - s-a axat, preponderent, pe creația compozitorilor clujeni, promovarea Școlii muzicale clujene fiind constantă și dezideratul major al activității artistice a formației.

Pentru început am ascultat piesa *Espaces I* de Alexandru Murariu, tânăr și talentat compozitor, laureat al Concursurilor de Compoziție de la București și Fontainebleau. *Espaces I*, pentru

cvartet de coarde, *Espaces II*, pentru saxofon, clarinet bas și contrabas, *Espaces III*, pentru violoncel și pian, alcătuiesc împreună ciclul *Espaces*, consonant cu ideea de spațiu creator al sensibilității, vezi Lucian Blaga, Spengler, Frobenius.

Espaces I, pentru cvartet de coarde, este o lucrare de mare virtuozitate ce include stiluri diferite, care nu-i afectează unitatea și coerența, timbre inedite, sonorități orchestrale.

Cea de a doua piesă a programului, *1 2 3 4*, aparține lui Márton Szöcs, compozitor și violonist, cu studii de masterat la Budapesta. Titlul lucrării, *1 2 3 4*, se referă la cele patru instrumente, vioara întâi -1, vioara a doua -2, viola -3, violoncel -4, implicit la cei patru interpreți, comparabili cu personajele unei piese de teatru, care susțin discursul sonor. Deodată, în partea a doua, intervine pianul, un „intrus” spre a-l cita pe Matei Pop, care a prezentat fiecare piesă din concert, înainte de a fi interpretată. Pianul aduce cu sine un dinamism intens, creând imagini colorate și insolite. În desfășurarea discursului muzical, pasaje perfect organizate și strict notate alternează cu pasaje cu notații aproximative ale înălțimii, intensității, modului de atac, interpretării având astfel libertatea de a improviza, actul creator transferându-se, temporar, de la compozitor la interpret.

Piesa următoare, *9½ minute de stress*, este realizată de Cristian Bence-Muk, compozitor și profesor la Academia de Muzică Gheorghe Dima din Cluj-Napoca. Aș situa-o în sfera altor compoziții ale sale, cum sunt *Meditațiile unui fagot singuratic*, *Muzica contemporană cu sau fără profesor*, *Politico-mania*, legate între ele prin umorul lor fin, delicat, trist uneori. Piesa *9½ minute de stress*, este imaginea muzicală a stress-ului, acest „mal du siècle” care a invadat și înnebunit lumea, este, în fapt, un poem cameral alcătuit din succesiuni de segmente scurte, perfect individualizate, care ilustrează o zi din viața unui om singur. Prin urmare, ce se întâmplă cu personajul nostru într-o zi? Spre dimineață, după un somn profund (sforăie) îl trezește ceasul, pleacă de acasă, zgomotul străzii se aude foarte tare. La serviciu îl așteaptă un teanc de hârtii, face pauze dese spre a se refăce, se ceartă cu șeful, din fericire nu-l dă afară și după *9½ minute de stress* vine acasă și nu mai poate face nimic altceva decât să se dezbrace, să se culce și să sforăie (a se observa simetria extremelor).

Cu piesa *Magique*, pentru flaut, vioară, violoncel și pian, Ciprian Pop (prezent și la precedentă ediție a Festivalului Internațional Meridian, cu lucrarea, de un modernism temperat, *Meta(l)reflection*, pentru corn și mediu electronic) reînnoadă o tradiție muzicală care duce înapoi până la Stravinski, în varianta *Istoria soldatului* ori Erik Satie.

Următoarea lucrare din concertul serii, *Can(z)oni dell' infinito*, a aparținut lui Péter Tornyai (Ungaria), compozitor și violonist (cântă în formații camerale de elită). *Can(z)oni dell' infinito* are o scriitură elaborată, un contrapunct complex, compus din motive scurte expuse simultan, direct și recurent, un ritm complicat, și, fiecare instrumentist are un metronom personal!, așa că dirijorul și interpreții sunt supuși la „grele cazne”. Dacă din titlul piesei, *Canzoni* (canzona fiind un poem liric și un gen muzical polifonic), se elimină litera *z*, rămâne *canoni*, adică un contrapunct sever care se cântă fără sfârșit.

Concertul Ansamblului Ad-Hoc, dirijat de Matei Pop, s-a încheiat cu piesa *Kaleidoscope*, pentru clarinet bas, cvartet de coarde și pian, de Aron Török-Gyurko.

Lucrarea este alcătuită din șase momente muzicale, din șase secțiuni de dimensiuni restrânse, comparabile cu haiku-ul japonez, poem delicat care spune atât de multe cu cuvinte atât de puține; este dedicată distinsului profesor și muzicolog Francisc László și omagiază pe eminentul Tiberiu Olah, care și-a început studiile muzicale la Conservatorul de Muzică din Cluj-Napoca.

Despre Matei Pop și membrii Ansamblului Ad-Hoc: Raluca Ilovan-flaut, Aurelian Băcan-clarinet, Eva Butean-pian, Diana Man-vioară, Vlad Răceu-vioară, Ovidiu Costea-violă,

Vlad Rațiu –violoncel, am mai scris subliniindu-le talentul, inteligența, frumusețea și bucuria lor de a cânta împreună.

În fine, Festivalul Internațional Meridian și în genere festivalurile din zilele noastre reînnoadă o tradiție îndelungată care duce înapoi până la întrecerile cavalerilor-poeti sau a cântăreților de la Wartburg.

Veturia DIMOFTACHE

Sonorități diverse din muzica lumii

Concertul cameral de muzică nouă oferit de trio-ul inedit, format din Mircea Marian – violoncel, Ștefan Voinic – clarinet și Lidia Ciubuc – pian a prezentat un program de lucrări în primă audiție românească. Recitalul a debutat cu lucrarea lui Teodor Nicolau intitulată *Intrada op. 19 b*. În discursul non-tonal, bazat pe motive melodice prelucrate în diverse modalități, s-a remarcat îndemânarea scriiturii variaționale, simțul formei și al proporțiilor. În ceea ce privește interpretarea, am putut admira la clarinetistul Ștefan Voinic calitatea generoasă a sunetului grav de clarinet bas, expresia participativă, antrenantă și, prin aceasta, profund convingătoare, a solistului interpret, identificat cu muzica pe care a modelat-o firesc, ca și cum ar fi izvorât din propria sa ființă.

Lucrarea Lidiei Ciubuc, *Revirement*, pentru clarinet și pian a debutat nebulos, cu sunete topite în rezonanță și ecouri, pe întregul ambitus al celor două instrumente, provocând o explorare îndrăzneță a limitelor noastre auditive. S-a putut remarca densitatea și bogăția evenimentelor, îndeosebi pe coordonata intensității, pe cea a coloritului timbral, precum și ca efect percutant al ritmurilor vii, pregnante, extrem de variate. Piesa e arcurită într-o linie generoasă, ce se sfârșește prin efectul final de îndepărtare.

Piesa *Hanliu – ker* semnată de Klaus Ager din Austria și dedicată clarinetului bas solo e o monodie în mezza-voce tainică, domoală, meditativă. În mersul ei lent, efectele speciale de frulato, staccato, glissando etc. au căpătat vibrații mult amplificate.

Lucrarea *Dixit* pentru violoncel și pian de Vladimir Școlnic din Israel, compusă în perioada anilor 2007 – 2009, debutează cu efecte de rezonanță pe coardele pianului, care au fost activate cu ajutorul baghetei de timpan. Se produc intervenții acute ale violoncelului în diferite moduri de atac în sforzando. Acestea alternează cu episoade rarefiate, vibrato-uri pe valori mari de note, diverse tehnici neconvenționale ce alcătuiesc repertoriul instrumentării contemporane. Discursul poartă amprenta unei lentori studiate, a unei rarefierii cultivate, ce sugerează inducerea posibilă a sentimentului de incertitudine, de mister sau de indeterminare. Câteva manevre de dezacordare contribuie la acest tablou al unei lumi ce se năruie într-un final catastrofic.

În continuarea programului, Mădălina Dănilă a interpretat *Sonata a doua pentru pian*, *Sonata piccola* de Alexandru Hrisanide. Compusă în intervalul 1959 – 1964, lucrarea are o factură neoclasică, pe care am putea-o vedea și ca pe o elegantă pastişă de stil baroc, scarlattian, dar și ca pe o ironie fină la adresa muzicii lui Serghei Prokofiev. Scriitura e de o claritate cristalină. Primele două părți tind, fiecare în viteza proprie (prima – animată, a doua – lentă), către o evoluție contradictorie, în sensul unei treptate destrămări. Ultima parte se constituie într-un bloc unitar nonretrogradabil, având menirea de a echilibra ciclul în ansamblul său. Pianista a reliefat cu inteligență vobletele

capricioase ale liniilor, a fost versatilă, promptă, ingenioasă și a reușit să transmită humorul discret, ironia ascunsă în spatele formelor sonore pronunțate răspicat, cu transparență.

Lucrarea *The Forest* pentru violoncel solo exprimă personalitatea puternică a tinerei compozitoare româno – austriace Ana Szilagh, în primă audiție absolută. Autoarea vorbește aici despre ipostazele dramatice, înfruntările paroxistice, evenimentele și situațiile neprevăzute care populează și animă pădurea lumii noastre. E un pretext spectaculos, bogat în resurse de imaginație, permițându-i solistului Mircea Marian să-și etaleze și să-și demonstreze complexul arsenal de mijloace care definește măiestria sa de interpret creator, în cel mai profund înțeles al acestei sintagme.

Piesa pentru violoncel și pian *Mosaik* de Karel Volniansky din Israel are la baza construcției o idee fixă care bănuie întreaga structură, se transformă, se dezvoltă, parcurge un permanent proces de reconfigurare. Muzica începe cu un lamentoso ce devine confruntare dramatică, se leagă cu o zonă poantilistă, se dirijează spre culminația tensionată a formei. Apoi se produce o revenire la tonul liric, la o înțelegere și o armonizare a vocilor componente. Urmează noi izbucniri de energie vitală, susținute de ambii interpreți cu virtuozitate, dar și cu o coordonare foarte abilă, care le permite să apară ca un ansamblu bine sudat. După dezvoltări, transformări, evoluții și procese cosmice, se produce o explozie. Finalul se pierde în ecouri, lăsând o impresie intens emoționantă.

Ultima lucrare, *Landscape*, îi aparține lui Doron Kaufman din Israel, fiind scrisă pentru violoncel, pian și live – electronics și prezentată în primă audiție absolută. Dedicată lui Octavian Nemescu, pentru care autorul nutrește o prietenie caldă, piesa este o modalitate muzicală de a fi alături de compozitorul român aflat în spital, pe un pat al suferinței, urându-i grabnică și deplină însănătoșire. Ansamblul compoziției e alcătuit din 13

capitole, constituite ca un amestec est – vest, din entități instantanee și elaborate, mișcate și statice, sincronizate și procesuale, notate și improvizate, acustice și electronice, amestecate cu fragmente neinteligibile din poemele unui autor suedez nenumit, psalmodiate de compozitor. Toate aceste elemente se mixează pe scenă în timp real, într-un proces în care compozitorul se visează și pictând cu sunetele, cu vocație de artist plastic. Mesajul său final e o întrebare, pe care o repetă obsesiv, precedată de un semnal de clopot: „Are You awake?” „Sunteți treji?” „Stați de veghe?” Întreg acest turbion de trăiri și impresii sfârșește prin a confisca atenția și simpatia spectatorului, mulțumit, la final, de a fi participat la un teatru instrumental de cea mai bună factură.

Întregul concert a avut viață, a fost variat, dens în idei și în modalități de exprimare. Auditorii nu au fost nici un moment simpli spectatori, ci s-au simțit părtași la acțiune, potențând-o, fiecare cu aportul personal de înțelegere, simțire și angajare volitiv – afectivă. Astfel ne-am simțit, cei prezenți, antrenați într-un act cultural sinergic, care poate fi definit prin îndemnul de a crea muzica: împreună, toți, deodată.

Lavinia COMAN

Risipei s-a dedat „Archaeul”...

Până în ziua de 26 Octombrie 2017, **Liviu Dănceanu** și-a „risipit” (citește *dăruit*) *abundentia mentis et cordis* lumii muzicii, de la noi și de peste hotare, infatigabil, necondiționat, cu un devotament mai presus de fire, mereu însetat de cunoaștere, de cultură, sub toate formele ei de manifestare, mereu atent la